

teesie

2022–2023 1(88)

„Viešpats yra mano dalis, – todėl į jį dėsiu viltį“ (plg. Rd 3, 24)

2 GANYTOJO ŽODIS
Kard. Sigitas Tamkevičius Sj
MES – VILTIES ŽMONĖS

4 Klr. Linas Braukyla,
klr. Martynas Kandratavičius,
klr. Tautvydas Dičkus
*„Ir štai aš esu su jumis per
visas dienas iki pasaulio
pabaigos“* (Mt 28, 16–20) –
KUR YRA DIEVAS KANČIOS
AKIVAIZDOJE?

8 Klr. Deividas Stankevičius
*„Visi esate viena
Kristuje Jėzujė“*
(Plg. Gal 3, 28)

10 Klr. Martynas Ruzgus
KAIP NEPRIPRASTI PRIE
BLOGIO?

12 Klr. Tomas Liucijanas Jundo
ŠV. JUOZAPATAS –
VIENYBĖS VYSKUPAS

15 Klr. Robert Gaičauskas
POPIEŽIUS PRANCIŠKUS –
*„Neišsemiama Dievo meilė
telaimina visus jo sūnus ir dukteris
taikdarius“* – KAIP NEŠTI TAIKĄ,
KUR VYRAUJA NESANTAUKA?

18 Klr. Mirosalv Ulevič,
Klr. Martynas Kandratavičius
*„Džiaugtis su besidžiaugiančiais,
verkti su verkiančiais“* (Rom 12, 15) –
SAVANORYSTĖS PATIRTIS SU
PABĖGĖLIAIS

21 Kun. Vladimiras Solovej
VILTIS ARBA DRĄSA PRIIMTI
IR DOVANOTI GYVENIMĄ

Mieli „Teesie“ skaitytojai!

Šiandieninis pasaulis, o kartu ir mes visi, išgyvename daug iššūkių, kurie yra susiję ne tik su mūsų išgyvenimais, bet ir su tuo, ką matome žiniasklaidoje, televizoriuje ar internete. Matome daugybę neteisingumo išraiškų, žmogiško žiaurumo požymių, abejingumo. Žvelgdami į visą dabartinę situaciją – karą Ukrainoje, migracijos krizę – nevalingai ir mes pradedame kelti klausimus, kaip ir Raudų knygos autorius, kuris matė ir išgyveno Jeruzalės, savo miesto, sunaikinimą nuo užpuolikų. Autorius adresuoja savo pyktį Dievui, keldamas klausimus – kur

tu, Dieve, kai mes esame žlugdomi? Kodėl užmiršai savo Sandorą? Ar Tu visiškai mus apleidai?

Mieli skaitytojai, šis leidinys yra skirtas ir mums, ir jums. Norime pasidalinti savo apmąstymais, savo patirtimi, tam, kad nebebūtume vieni tą sumaištį ir neteisingumo akimirką, kad kartu su Raudų knygos autoriumi galėtume tarti: „ištikimoji VIEŠPATIES meilė niekad neišsenka, gailestingumo jam niekad nestinga. Kas rytą jie nauji – didelė tavo ištikimybė! „VIEŠPATS yra mano dalis, – sakau sau, – todėl į jį dėsiu viltį“ (plg. Rd 3, 22–24).

Mes – vilties žmonės

Kardinolas S. Tamkevičius SJ

Pilnaverčiam žmogaus gyvenimui yra reikalingos trys pamatinės dorybės: tikėjimas, viltis ir meilė. Be tikėjimo protingo žmogaus gyvenimas būtų tarsi kelionė audringa jūra be kompasu, kelionė naktį – be žiburio. Gyvenimas be meilės būtų ne gyvenimas, o tik liūdna žmogaus egzistencija. Tačiau ne mažiau už tikėjimą ir meilę mums reikalinga viltis.

Žmogus gali pakelti pačius didžiausius išbandymus: kančių, brangių žmo-

nių netektį, sudužusias svajones, bet jeigu jį gaivina viltis, jis gali eiti į priekį. Pokario metais tremiamiems į Sibirą mūsų tėvams ir seneliams buvo sakoma, kad jie niekuomet negrįš į Lietuvą, bet širdyje puoselėjo viltį, kad vis tiek sugrįš į tėvynę. Viltis padėjo jiems pakelti pačius sunkiausius tremties išbandymus.

Kai žmogus praranda viltį, gyvenimas darosi nepakeliamas, – daugelis net žudosi. Dabartiniu metu mes pirmaujame Europoje savižudybių skaičiumi, ir tai liudija, kad daugelis žmonių yra praradę viltį.

Jei žmogus neturi tikėjimo į Dievą, jis negali turėti ir tikros vilties. Tiesa, mes galime savo viltis sudėti į žmones, tačiau tokia viltis yra labai trapi. Liaudis yra net nukalusi sparnuotą posakį: viltis yra visų kvailių motina. Jei mes tik žmonėmis pasitikime, dažnai galime atsidurti nepavydėtinoje padėtyje. Kai žmonėse sunyksta tikėjimas, – ką mes šiuo metu akivaizdžiai matome, – tuomet suveši egoizmas, ir vargas mums, jei savo viltis sudėtume į žmones, kuriems rūpi tik jų asmeniniai interesai – valdžia, karjera ir pinigai.

Dievo žodis dažnai kalba apie viltį. Pradžios knygoje yra pasakojimas, kaip žmonės sumanė pastatyti bokštą su dangų siekiančia viršūne (plg. Pr 11),

ir vylėsi tokiu būdu jamžinti savo atminimą ir išlaikyti vienybę. Tačiau Dievas sumaišė jų kalbą: jie pradėjo nesusikalbėti, ir bokštas liko nepastatytas. Dievo žodis primena, kad nestatytume Babelio bokštų – kultūros be Dievo, ir nesudėtume vilčių į tai, ką laikas anksčiau ar vėliau sugriauna.

Psalmininkas nuolat kalba apie viltį: „Mūsų viltis Viešpatyje, – jis yra mūsų pagalba ir skydas (Ps. 33, 20). Laimingas žmogus, kuris deda viltis į Viešpatį, – jis nesikreipia į pagonių stabus ar netikrų dievų garbintojus (Ps 40, 5).

Atsiveikindamas su savo mokiniais, Jėzus kalbėjo apie būsimą priespaudą ir viltį: „Pasaulyje jūsų priespauda laukia, bet jūs būkite drąsūs: aš nugalėju pasaulį!“ (Jn 16, 33).

Apaštalas šv. Paulius laiškuose ragino pirmuosius krikščionis: „Mes norime, broliai, kad jūs žinotumėte tiesą apie užmiegančiuosius ir nenusimintumėte kaip tie, kurie neturi vilties. Jeigu tikime, kad Jėzus numirė ir prisikėlė, tai Dievas ir tuos, kurie užmigo susivieniję su Jėzumi, atsives kartu su juo“ (1 Tes 4, 13–14).

Apie viltį dažnai kalba Bažnyčios ganytojai. Palaimintasis popiežius Jonas Paulius I bendros audiencijos metu kartą kalbėjo: „Vilties dorybė gimsta iš pasitikėjimo trimis tiesomis: Dievas yra Visagalis, Dievas mane nepaprastai myli ir Dievas ištikimas savo pažadams. Tai Jis, Gailestingumo Die-

vas, uždega manyje pasitikėjimą, dėl kurio aš nesijaučiu nei vienišas, nei nenaudingas, nei apleistas, o įtrauktas į išganymo planą, kuris vieną dieną išsipildys Danguje.“

Šventasis popiežius Jonas Paulius II nepaliovė raginti: „Reikia priimti Šventosios Dvasios dovaną, kuri žadina mumyse viltį, jog niekas negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje (Rom 8, 39). Todėl Dievas, apsireiškęs laikų pilnatvėje per Jėzų Kristų, tikrai yra „vilties Dievas“, kuris pripildo tikinčiuosius džiaugsmo ir ramybės“.

Popiežius Pranciškus teigia: „Viltis – tai nuolankiausia iš trijų dieviškųjų dorybių, nes paslėpta. Tačiau viltis – tai ne iliuzija. Ji – niekada nenuvilianti dorybė, tik vilčiai reikia kantrybės. Tai kantrybė žinant, kad mes sėjame, o Dievas rūpinasi auginimu. Vilties dorybė suteikia jėgų eiti per gyvenimą“.

Prisimenu 1983-ųjų gruodžio 24-osios naktį, kai mane, nuteistą už tikinčiųjų teisių gynimą dešimčiai metų, įsodino į kalinių vagoną ir traukinys pajudėjo į rytus. Miglotą ateitį pavadžiau Aušros Vartų Dievo Motinai ir širdyje buvo ramu, – jaučiausi ne tiek priešų, kiek Viešpaties rankose, ir buvau įsitikinęs: jis duos tai, kas man reikalingiausia. Ir ta viltis neapvylė. ■

*Tačiau ne mažiau
už tikėjimą ir meilę
mums reikalinga
viltis.*

**Kardinolas
Sigitas Tamkevičius SJ**

„Ir štai aš esu su jumis
per visas dienas iki pasaulio
pabaigos“ (Mt 28, 16–20) —
kur yra Dievas kančios akivaizdoje?

Kodėl Dievas būdamas Visagalis, Mylintis ir yra pati Meilė, tačiau leidžia kančiai veikti čia – pasaulyje. Ar tikrai galime į Jį kreiptis?

Dabar šis klausimas atrodo aktualus karo, kančios akivaizdoje. Kur Jis yra, kai mes asmeniškai kenčiam?

Šį klausimą apmąsto mūsų seminarijos klierikai:

Linas Braukyla, Martynas Kandratavičius ir Tautvydas Dikčius.

Klr. Martynas Kandratavičius

Kartais, kai kenčiu ir kas nors, neįsigilinęs ir, tarytum numodamas ranka, pasako: „Viskas bus gerai“, nevalingai supykstu. Laikui bėgant supratau, kad ir kiti, išgyvendami kančios ir stygiaus būklę, reaguoja panašiai.

Atrodo, jog kančia, kad ir kokia ji bebūtų, turi visiems bendrų bruožų. Kenčiantysis jaučiasi atskirtas nuo kitų, vienišas, jo pasaulis ima griūti, niekas nebedžiugina, todėl viskas ima netekti prasmės. Turbūt mažiausiai, ko norime, yra pamokslavimas apie tai, kaip *reikia* kentėti. Į tai reaguojame su pykčiu. „Tu nesupranti. Aš *kenčiu*“, „Tu į mano skausmą nežiūri *rimtai*.“ Štai kodėl neužtenka gražiai susistemintos teorijos apie tai, kaip tinkamai kentėti. Neužtenka ir paviršutiniškos užuojautos, padūsavimo kartu. Autentiška užuojauta, rašo A. Cencini, – „tai ne tik išklaudyti ir paguosti, apgailastauti ir išreikšti sielvartą, bet ir jausti skausmą būtent *dėl to*, kad jį jaučia kitas. Jausti taip, kad jis bent iš dalies išnyktų iš kenčiančiojo širdies, tarsi išsiliedamas į užjaučiančiojo širdį. (...) Užuojauta – tai

viena aukščiausių žmogystės viršūnių", nes užuojautos dėka žmogaus širdis tampa panaši į Jėzaus širdį.

Dievas turi tą stebėtiną gebėjimą užjausti žmogų jo dramoje ne iš viršaus ar iš išorės, bet iš *vidaus*, pats įsikūnydamas, o Jo užuojauta kulminaciją pasiekia ant Kryžiaus. F. Sheenas pastebi, kad čia Jo meilės žodžiai pirmiausia skiriami priešams (Lk 23, 34), tada nusidėjėliams (Lk 23, 43) ir tik po to šventiesiems (Lk 19, 27). Jėzus labiausiai kenčia ir miršta už tuos, kurie Jį atmeta.

Šėtonas visada siūlo priešingą kelią – kančios minimumo ir malonumo maksimumo kelią. Jis „gali apsimesti Kristumi, ir pasaulio pabaigoje pasirodysiąs kaip geradarys ir filantropas, bet jis niekada nepasirodys su žaizdomis“, rašo F. Sheenas. Žaizdos yra Jėzaus prerogatyva. Jo meilės ženklas man.

Paskutiniaisiais metais apmąstant Jėzaus kančią, mano žvilgsnis vis labiau krypta ne į pačią kančią, kuri yra nenusakoma, bet į Jėzaus *jausmus* ir *motyvus*, kurie Jam leidžia šią kančią priimti taip romiai. Tuomet kyla dėkingumas; juk sunku įsivaizduoti didesnę Dievo meilės žmogui įrodymą nei šis.

Tačiau kartu nėra lengva žvelgti į Kryžiaus slėpinį – Jis turi galią nepalikti mūsų tik stebėtojais, bet į save įtraukti! Juk iš tikrųjų, į atpirkimo slėpinį yra įtrauktas tas, kuris jaučiasi atsakingas už kitų išganymą. Tuomet jis jaučia dėkingumą už patirtą gailėsingumą ir nori jį dovanoti kitiems, laisvai, be patoso sau ant pečių užsikraudamas kitų naštas – jų kančią ir blogį. Tokiu būdu jis tampa vis labiau pajėgus mylėti taip, kaip myli mūsų Viešpats. Ir toks meilės liudijimas yra įtikinamiausias.

Klr. Tautvydas Dikčius

Kiekvienas paprastas ir niekuo iš kitų neišsiskiriantis šios žemės gyventojas stebėdamas pastarųjų mėnesių neramumus Ukrainoje teigtų, kad Dievas ir karas – du nesuderinami dalykai. Jie būtų teisūs, nes Viešpats iš meilės kurdamas pasaulį, gamtą, gyvūnus ir žmones nekūrė nei karo, nei jo atnešamų padarinių. Žmogus yra išskirtinis, nes jam Viešpats padovanojo laisvą valią – būtiną ir įgalinančią dovaną besąlygiškai mylėti kitą asmenį, daryti pasirinkimus. Anot gyvenimiškų patirčių, žmogaus pasirinkimai yra teisėti ir teisingi. Tai liudija pirmųjų tėvų nuodėmės faktas, kai buvo netinkamai pasinaudota laisvos valios dovana ir nepaklūsta sąžinės balsui.

Tarpusavio nesantaika, sukilimai, tremtys ir kariniai konfliktai atneša kančios patirtis žmonijai. Jos pasauliui primena kelis dalykus. Pirmasis – nuodėmės padariniai – tikri ir apčiuopiami. Antrasis – kančia – parodo tikrą ir nepagražintą baisios nuodėmės veidą, kurio bruožai ilgam įsirėš nukentėjusių ukrainiečių atmintyje. Žmonės ilgai nešiosis atakų aukų – ►

paprastų civilių, studentų, moksleivių, sveikatos priežiūros ir gydymo įstaigų pacientų, prekybos centrų lankytojų – savo žuvusių tautiečių prisiminimus. Pagrindinis šio veido bruožas – visa nusinešanti mirtis. Dabartinėje rytų Ukrainoje yra daug sugriautų miestų ir suniokotų gyvenviečių, kurių atkūrimas pareikalautų visų piliečių susitelkimo ir kitų valstybių paramos. Nors materialinę gerovę žmonės atkurti yra linkę greitai, tačiau kartu reiks gydyti socialines žaizdas, įtakojančias santykius tarp valstybių, šeimų ir draugų. Abiejų pusių gyventojai jau dabar patiria nerimą ir baimę, melą ir nepasitikėjimą.

Gyvenant Lietuvoje sunku numanyti realią karo žalą. Tai, ką galime šalia savęs pajusti būdami saugūs: padidėjusį migrantų skaičių, išaugusias prekių ir paslaugų kainas. Sekdami informaciją apie naujausius karinius įvykius matome, kad ne tik kančios paliesti žmonės bėga iš gimtosios Ukrainos, emigruoja ir agresorės gyventojai, kad nebūtų mobilizuoti į įvairias karines struktūras ir siunčiami į priešakines fronto linijas. Šiems žmonėms kyla daug klausimų: kodėl vyksta karas, kodėl netenku namų, kodėl esu mobilizuojamas, kodėl turiu kentėti ir mirti, ir kur yra Dievas mano kančioje?

Apie sunkias gyvenimo patirtis ir iš jų kylančius klausimus kančios akivaizdoje kalba ir Šventasis Raštas. Tiek Senajame Testamente Jobas buvo bandomas, ieškojo tiesos ir kentėjo, tiek ir Naujame Testamente Kristus kabėdamas ant kryžiaus klausė: „Mano Dieve, kodėl mane apleidai?“ (Mk 15, 33–34). Jobas per kančios

kelią savo širdyje patyrė turimo Dievo paveikslą kaitą, o Kristus atpirko žmoniją iš nuodėmės. Krikščionis gi, susidūręs su kitu kenčiančiu, dažnai ieško paruoštų ir išmuktų atsakymų į klausimus: kodėl žmogus kenčia, kodėl nejaučiamas Dievo veikimas, kai to labiausiai reikia. Konkretūs atsakymai į kylančius klausimus mažai gelbsti, tačiau galime pasakyti tik viena – kančia visada lengviau išgyvenama, jei ji yra įprasminama: vardan ko kenčiu? Jei krikščioniams – tai Prisikėlimas, tai kartu ir atleidimas – perkeisti ir sutaikyti tarpusavio santykius, naujas tikrovės matymas. Viešpats yra arti kiekvienos širdies tiek karo, tiek neramumų laikais. Tą ypač jaučia tie, kurie siekia ramybės, taikos, perkeisti ir atnaujinti tarpusavio santykių. Dievas visada yra šalia sukurtojo žmogaus tiek taikos akimirkomis, tiek sąmyšio dienomis.

Klr. Linas Braukyla

Pirmoji knyga, kuri man pasiūlė filosofinį požiūrį į pasaulį, buvo prancūzų filosofo Luc Ferry „Išmokti gyventi“. Pasak jo, kad ir kokios skirtingos nuomonės apie pasaulį bebūtų,

jos turi atsakyti į kelis pagrindinius klausimus. Vienas jų – mirties klausimas. Amerikiečių rašytojas Edgaras Alanas Po tai vaizduoja kaip žmogų nuolat persekiojantį stingdantį varno krankimą: „Never more!“ (angl. „jau niekad“).

Kodėl jokia filosofija negali išvengti mirties klausimo, o drauge su juo ir žmogaus kančios klausimo? Pirmiausia, nes tas klausimas būtinai iškyla kiekvienam. Antra, nes jis kamuoja ir negali likti neišspręstas. Todėl atsakymų yra, ir ne vienas.

Pirmiausia, man neteko susidurti, kad kas nors rimtai kančios ir mirties buvimą visiškai neigtų. Filosofškai įmanoma neigti daugybę dalykų, netgi tikrovės egzistavimą, bet šių dviejų – niekaip.

Vienas filosofinis bandymas – įrodyti, kad kančia ir mirtis mus žeidžia per daug nei turėtų žeidinti, ir esame patys dėl to kalti. Ši, vienaip ar kitaip ir Vakaruose atsikartojanti mintis, ypač būdinga Budizmui: viso kentėjimo šaknis yra geismas gyventi. Atmesk tą geismą ir mirtis taps be geluonies, ji nebeskaudins, taps gamtiška: nei bloga, nei gera.

Tačiau mes trokštame gyventi. Jeigu tas troškimas nėra apgaulė, reikia ieškoti kito kelio.

Antrasis kelias yra pripažinti, kad mirtis ir kančia yra blogis. Tačiau jų galima (sąlyginai) sėkmingai vengti. Pirmiausia, sąmoningai siekti to, kas malonu, ir vengti kančios (nors žmogus ir šiaip linkęs taip elgtis, tačiau gali dar su daugiau šio tikslo siekti). Antra, vengti minčių apie mirtį, kančią, baigtinumą. Epikūriai yra priskiriamas šviesus pasakymas: „Kodėl gi turėčiau bijoti

mirties? Jei aš esu, jos nėra. Jei yra ji, nėra manęs. Kodėl turėčiau bijoti kažko, kas yra tik kai nėra manęs?“

Tačiau mes trokštame gyventi. Visados.

Vienas žydų kilmės autorius kėlė klausimą: jei mums toks brangus gyvenimas, ar būtų geriau, jei būtume nemirtingi? Atsakymas, prie kurio jis prieina, visgi stebina: beveik visi žmonės prasmingiausi gyvenime dalykai turi prasmę tik todėl, kad žmogus yra baigtinė būtybė. Draugystė, meilė, dovanos, pasiaukojimas ir kiti dalykai turi skonį, nes tai dalelė kito žmogaus gyvenimo, kuris yra ribotas ir brangus. Tuomet mirtis ir kančia, savaime būdami blogi dalykai, drauge yra prielaida kažkam geram.

Tačiau šis aiškinimas jau yra kiek kitoks nei pirmieji du. Šis bando mirčiai duoti prasmę, nors jos nepaaiškina, o anie bando ją paaiškinti. Mirties ir kančios akivaizdoje galima imtis dviejų strategijų: paaiškinti arba įprasminti. Paaiškinti reiškia priimti ir prisijaukinti. Įprasminti reiškia atsispirti žengti toliau.

Gyvenimas rodo, kad tikresnė yra antroji alternatyva. Mirtis ir kančia ne tik drumsčia protą, bet anksčiau ar vėliau užgula *kiekvieną* žmogų ir tampa jo *tikrove*. Tada nepadeda paruošti atsakymai, tampa nenaudingas patiriamas blogio paaiškinimas. Kenčiančiam ir bijančiam žmogui reikia prasmės, kuri leistų žengti toliau.

Kur toliau? Manau, kad čia filosofija atsiveria tikėjimui.

Dievo nereikia ieškoti mirtyje, blogyje, kančioje ar kare. Esant mirtyje, blogyje, kančioje ar kare reikia ieškoti Dievo. ■

„Visi esate viena Kristuje Jėzuje“ (plg. Gal 3, 28)

Klr. Deividas Stankevičius

Ištikus pasaulinėms krizėms dažnai yra sakoma, kad pasaulis nebebus toks, koks buvo iki krizės. Tą galėjome patirti ne kartą šį dešimtmetį. Atrodo gyvename svarbių pertvarkų laikotarpyje. Ištikusi pasaulinė covid pandemija parodė, kokia trapi yra mūsų suvokiama ir taip vertinama judėjimo laisvės samprata bei viso pasaulio „pamatas“ – laisvosios rinkos ekonomikos sistema. Pandemijai įkandin sekė ir tebesitęsiantis karas Ukrainoje, kuris supurtė visą pasaulinę saugumo sistemą, vyravusią nuo Antrojo Pasaulinio karo pabaigos laikų. Kuo ji baigsis – priklausys nuo mūsų ryžto ginti krikščioniškas demokratines vertybes autokratinio brutalumo akivaizdoje bei kaip kantriai atsidsime maldai taikos intencija.

2022 m. vasario 24 dienos rytą kaip visą Lietuvą, taip ir Seminarijos bendruomenę, sukrėtė barbariški Rusi-

jos karinės agresijos veiksmai prieš Ukrainą ir jos žmones. Suprantome, kad artimiausios dienos, savaitės ir mėnesiai bus labai sunkūs mūsų broliams ir seserims ukrainiečiams, spontaniškai pradėjo suktis mintys, kaip būtų galima pagelbėti Ukrainai? Nejučia mintys grįžo prie Kroatijoje matytos dažnos praktikos – rengti 40 dienų „maldos vajų“ svarbiais parapijos bendruomenei ar visuomenei klausimais, buriantis aplink Švenčiausiąjį Sakramentą. Pagalvojau, kodėl gi ši praktika negalėtų būti tinkama ir mūsų žemyną ištikusios negandos atveju? Įkvėpimo „autentiškumą“ sustiprino ir netrukus klieriko Roberto Gaičiausko skambutis, klausiantis gal ir seminarijai reiktų paieškoti tinkamo atsako į ištikusią krizę, kaip pavyzdžiui – surengti adoraciją.

Žinoma, galimų pagalbos būdų yra įvairių: tai ir finansinė parama, ir humanitarinė pagalba, tačiau kaip tikinčiųjų bendruomenei, pirmiausia prieš akis iškilo Jokūbo laiško eilutės: „Daug gali karšta teisiejo malda“ (Jok 5, 16). Tai priminimas, ką, regis, gerai žinome, bet dažnai pamirštame – mes turime labai galingą ginklą. Mūsų bendruomenės, o ir kiekvieno tikinčiojo, svarbiausias ginklas – užtarimo malda ir gyvas santykis su Viešpačiu.

Be kita ko, esame Dievo gailestingumo sostinė, tad turime didžiulį lobį, paliktą mums paties Jėzaus Kristaus per Bažnyčios patvirtintus, autentiškus

apsireiškimus Šv. Faustinai. Kilo aiškus suvokimas – neturime likti piktojo nuolat brukamoje apgaulėje, kad situacija yra beviltiška. Su Dievo malone ir mūsų visų vienybe maldoje – mes galime labai daug. Tad šios brutalių karo agresijos akivaizdoje ir kilo mintis padėti mūsų broliams ir seserims ukrainiečiams Dievo gailestingumo vainikėlio malda, buriantis aplink mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, esantį Švenčiausiam Sakramente.

Tačiau norėjome, kad ši iniciatyva neliktų tik mūsų bendruomenėje, bet apjungtų kuo platesnį tikinčiųjų ratą. Todėl operatyviai informaciją apie iniciatyvą paskleidėme ne tik parapijose, kur atliekame sekmadienines praktikas, bet ir krikščioniškos visuomenės informavimo priemonėse: Bernardinų ir Laikmečio internetiniuose puslapiuose bei Marijos Radijo bangomis. Iš Vilniaus Katedros bendruomenės netrukus gavome ir labai vertingą patarimą – pagalvoti apie maldos iš Seminarijos koplyčios transliaciją internetu. Šį patarimą ėmėmės betarpiškai įgyvendinti, matydami visokeriopą to naudą ir platų tikinčiųjų įsijungimą į maldos iniciatyvą, kuri tapo dar gyvesnė ir bendruomeniškesnė.

Skaičius 40 Šventajame Rašte užima ypatingą vietą: tvanas žemėje tęsėsi 40 dienų, Mozė praleido 40 dienų ir naktų ant Sinajaus kalno prieš gaudamas Dievo įsakymus, Išrinktoji tauta 40 metų klaidžiojo dykumoje, kol pasiekė pažadėtąją žemę, Jėzus

Kristus išbuvo 40 dienų dykumoje pasninkaudamas ir gundomas šėtono. Šis skaičius Biblijoje reiškia simbolinę laiko trukmės išraišką „tiek, kiek reikia“. Tad ir mummyse glūdėjo tvirtas įsitikinimas, kad mūsų bendra malda truks – tiek kiek reikia, bet savo tikslą būtinai pasieks.

Ir nors oficialiai ši maldos iniciatyva baigėsi, tačiau matome, kad jos poreikis išlieka kaip niekad aktualus. Nežinome, kokių vaisių ji duoda, bet tikime, kad tie vaisiai yra gausūs ir išliekantys. Visi esame viena Kristuje, o tai reiškia, jog vieny patiriama skriauda ir neteisybės yra išgyvenamos kaip mūsų pačių. Solidarizuojantis su Ukrainos tauta, patiriančia brutalią karo agresiją, kviečiame ir toliau visus jungtis į bendrą maldą ir taip apjuosti Ukrainą maldos žiedu. Tebūna tai ir toliau mūsų kasdienis gynybinis frontas, kovojantis už Ukrainos laisvę ir pergalę, saugantis Taiką pasaulyje bei kviečiantis į atgailą bei atsivertimą – Rusiją.

Tepadeda Ukrainai ir mums Viešpats. Taikos Karaliene – melski už mus! ■

Klr. Deividas Stankevičius

Kaip nepriprasti prie blogio?

Klr. Martynas Ruzgus

Kiekvienas galime patvirtinti vieną dalyką, kad mūsų pasaulyje ne viskas rožių žiedais klota, o yra ir nemažai spyglių. Blogio klausimas skaudus kiekvienam žmogui. Sunku būtų atrasti tokį, kuris teigtų, kad jam esant blogio akivaizdoje, viskas yra gerai, jam nieko netrūksta, nieko neskauda. Taip tiesiog nebūna!

Šiandieninis pasaulis susiduria su įvairiomis blogio apraiškomis, kaip pavyzdžiui: neteisybė, smurtas, gobšumas, godumas, karas. Jeigu tektų paprastais žodžiais įvardyti, kas yra blogis, paprasčiausias atsakymas, kuris šautų į galvą kiekvienam žmogui, tai būtų – nuodėmė.

Koks nuodėmės tikslas? – Palaužti, sužeisti žmogų. Šiandien visame pasaulyje garsiai kalbama apie karą Ukrainoje. Tikrai, ten vyksta baisūs, blogi dalykai. Kasdien praliejamas nekaltų žmonių kraujas, sunaikinami miestai, sunaikinami daugybės žmonių gyvenimai. Ar tai nėra blogis? Ar tai nėra nuodėmė, naikinti tai, ką Dievas iš meilės sukūrė? Tačiau šalia šių blogybių iškyla dar viena problema, kuri gali būti taip pat opi žmogui – tai Apsipratimas.

Kas nutinka, kai apsiprantama? Atsiranda abejingumas. Žmogus ima toleruoti tai, kas blogo vyksta jo gyvenime, pasaulyje. Popiežius Pranciškus vienoje savo katechezėje kalbėjo, kad abejingumas padaro mus aklus ir kurčius, trukdo matyti mūsų brolius.

Dėl abejingumo pradeda nebėrūpėti esantys aplinkui, pradedama žiūrėti tik savęs, atstumiant tuos, kuriems labiausiai reikia pagalbos, ir palaiptams blogis pradeda tapti kasdiniu dalyku. Ir štai karo akivaizdoje, kai visas pasaulis stebi, kas vyksta ištisus mėnesius, pradedama mažiau rūpintis bėdos ištiktisiais, tiesiog imama ir apsiprantama.

Apsiprantant su blogiu, su nuodėme, žmogus tarsi pradeda save spausti prie žemės ir nesupranta, kodėl negali pakilti. Ilgainiui nuodėmė tampa įpročiu. Jeigu nebus įvardinta, kad nuodėmė yra blogis, ji taps įpročiu ir nesugebėsime

iš jos išsikapstyti, jeigu nesugebėsime to pavadinti blogiu.

Bet visada yra geroji žinia. Viešpats, kuris už mus atidavė savo gyvybę, yra mūsų jėga ir stiprybė. Viena iš priemonių kovai prieš blogį yra malda.

Jei atsiverstume Šventąjį Raštą, Išėjimo knygoje, rastume pasakojimą, kaip Jozuė kovojo prieš Amaleką. Kol Mozė, meldavosi, laimėdavo Jozuė. Malda yra galingas ginklas prieš blogį, ginklas padedantis įveikti

sunkumus. Apskritai Šventasis Raštas pateikia daug minčių, padedančių neprarasti vilties. Apaštalas Paulius antrajame laiške Korintiečiams padrąsina žmogų: „Džiaugiuosi silpnumu, paniekinimais, bėdomis, persekiojimais ir priespauda dėl Kristaus, nes, būdamas silpnas, esu galingas“. Jis teigia, kad mūsų silpnumo pripažinimas duoda jėgų, padeda jaustis stipriais, nepalaužiamais prieš blogį.

Kitas dalykas, padedantis kovoti su apsipratimu, su blogiu, tai, paprastai tariant, būtų gailestingumas kitam žmogui. Kaip parodyti gailestingumą kitam žmogui? Šventoji sesuo Faustina savo maldoje pateikia receptą, kaip būti gailestingu. Ko pirmiausia reikia, tai prašyti Viešpaties, kad padėtų pasikeisti. Dažnai atrodo sunku būti gailestingam kitam, sunku kitam padėti, nes dažnai galvojame, kad

man pačiam sunku, kaip aš galiu padėti kitam. O šventoji Faustina maldoje, galima sakyti, atveria tokiam žmogui, kad būti gailestingu kitam nėra tik materialinė pagalba: *Tu mane ragini būti gailestingą trejopai.*

Pirmiausia – gailestingu veiksmu, kad ir koks jis būtų. Antra – gailestingu žodžiu; jeigu negalėsiu padėti veiksmu, padėsiu žodžiu. Trečias dalykas yra malda. Jeigu negalėsiu parodyti gailestingumo nei veiksmu, nei

žodžiu, visada galėsiu malda, nes malda siekia ten, kur aš pats nepasiekiu.

Kaip atrodo sunku, bet kartu ir paprasta, nebūti abejingam matant esantį blogį. Dažnai atrodo, kad ieškome neįmanomų būdų kovai prieš blogį, nors iš tikrųjų kartais yra daug lengviau nei gali atrodyti. Būkime ir mes tie, kurie nesame abejingi mūsų artimui. ■

Klr. Martynas Ruzgus

*Kas nutinka, kai
apsiprantama?*

*Atsiranda
abejingumas.*

Šv. Juozapatas – vienybės vyskupas

Klr. Tomas Liucijanas Jundo

2023 metais minėsime šv. Juozapato kankinystės 400-metį. Juozapato asmenybė yra aktuali ne tik dėl jo kankinystės sukakties, bet ir dėl jo ganytojiškos veiklos, kuri yra ypač aktuali šiandienos įvykiams.

Pirma, pažvelkime į vyraujantį ano meto religinį bei politinį kontekstą – 1453 metais Rytų Bažnyčia išgyvena didžiulę krizę, Konstantinopolio miestas ir Patriarcho sostinė buvo užimti Osmanų Imperijos. Pamažu Konstantinopolio patriarcho įtaka ir svarba kitose Ortodoksų teritorijose, kaip ir Abiejų Tautų Respublikos teritorijose, pradeda mažėti. Tada jau Maskvos kunigaikštystėje pradeda augti nauja idėja – „trečioji Roma“, kurios pagrin-

dinis ketinimas yra, kad Maskva taptų Rytų Bažnyčios centru. Aišku, Maskvos valdovas labiau rūpinosi Rytų Bažnyčios panaudojimu savo politiniams tikslams, o ne jos ganytojiška veikla.

Norėdami ištaisyti padėtį, hierarchai kreipėsi pagalbos į popiežių, todėl 1595 m. pabaigoje Šventasis Tėvas Klemensas VIII priėmė vyskopus ir Rytų Bažnyčios tikinčiuosius į vienybę su Katalikų Bažnyčia, tokiu būdu buvo sudaryta Bresto Unija – tikintieji vienybėje su popiežium ir išlaiko graikų apeigų Tradiciją. Maždaug tuo laiku, o jeigu konkrečiau – 1580 m., Vladimiro Voluinės mieste rusėnų kilmės miestiečių šeimoje gimsta mūsų herojus – Jonas Kuncevičius.

Viena iš legendų byloja, jog kada Jonas dar buvo mažas ir mama pirmą kartą nusivedė jį į bažnyčią, šventovės prieangyje jis pamatė kryžių su nukryžiuoto Gelbėtojo atvaizdu. Berniukas paklausė: „kas tas vyras?“, mama atsakė – „tai mūsų Gelbėtojas Jėzus Kristus, kuris kentėjo mirtį ant kryžiaus už mūsų nuodėmes“. Tą akimirką būsimasis šventasis pasijuto taip, tarsi per jo kūną būtų perėjusi kibirkštis. Šis įvykis padarė didelę įtaką jo dvasiniam gyvenimui.

Pagal tėvų planus ateityje Jonas turėjo tapti pirkliu. Todėl baigęs stačiatikių mokyklą Vladimire, jis išvyko į Vilnių, kur pradėjo mokytis prekybos

pas vieną pirklį. Tuo metu Vilnius buvo daugiakultūrinis centras, todėl nenuostabu, kad jis tapo ginčo tarp unijų priėmusiųjų ir jos nepriėmusiųjų vieta. Tačiau Jonas domėjosi teologija, ieškojo tiesos konflikto akivaizdoje. Nepaisant to, jog nemokėjo lotynų kalbos (lotynų kalbos mokėjimas suteikė galimybę lankyti akademines paskaitas), jis stengėsi pats ieškoti ir mokytis palaikydamas ryšius su žymiais teologais, ypač jam padėjo jėzuitai, bei skaitė dvasingumo veikalus. Suvokęs, jog Kristaus Bažnyčia – kaip Mistinis Kūnas, turi būti viena ir nedalinama, 1604 m. nusprendžia įstoti į Bazilijonų ordiną, priimdamas naują vardą – Juozapas.

Būdamas vienuoliu Juozapas ne tik skirdavo laiko asmeninėms studijoms ir dvasiniam augimui melddamasis ir pasninkaudamas, bet nemažai skyrė dėmesio, kaip tikras dvasinis tėvas, kitų ugdymui. Jis taip pat išgarsėjo kaip puikus pamokslininkas ir išpažinčių klausytojas, tokiu būdu Juozapas atvedė daug naujų tikinčiųjų į Uniją. Didėjant konfliktams tarp unijos priėmusių ir nepriėmusių, Juozapas išgarsėjo kaip karštas Bresto unijos šalininkas ir 7 trumpų poleminių traktatų (neišlikusių) autorius. Dizinantai, pasibaisėję jo pastangomis įvykusių atsivertimų mastu, vadino jį *dušochvat* arba „sielų medžiotoju“. Juozapui Benjaminui Rutskiui tapus Kijevo metropolitu, Juozapas buvo paskirtas (1613 m.) Švenčiausios Trejybės vienuolyno, kuris tuo metu buvo vienuolinio ir religinio atgimimo centras unitų Bažnyčioje, arkimandri-

tu. Dėl gausių ryšių su rusėnų uniatų didikais jam pavyko įsigyti daugybę fundacijų, kuriose jis steigė vienuolynus ir mokyklas.

Būdamas 38 metų Juozapas buvo išrinktas Polocko arkivyskupu. Kaip vyskupas pradėjo uolią ganytojišką veiklą. Ten, kur rasdavo netvarką, jis pamokydavo klebonus arba paskirdavo uolius vikarus. Stengėsi užtikrinti, kad visos parapijos turėtų dotacijas ir išlaikytų nepriklausomybę nuo jas prižiūrinčių bajorų. Ne kartą jis asmeniškai dalyvavo susigrąžinant pasauliečių pasisavintą Bažnyčios turtą, taip pat negailėjo lėšų stačiatikių cerkvėms atnaujinti. Taipogi naujas ganytojas turėjo nelengvą uždutį, kadangi augo priešiškus prieš ▶

*Juozapas atvedė
daug naujų
tikinčiųjų į Uniją*

B. IOSAPHAT MARTYR

Bresto unijai, tad Juozapatas labai apdairiai stengėsi užglaistyti Rytų apeigų katalikų ir unijos nepriėmusių nesutarimus ir ginčus. Kreipdamasis į juos dėl taikos, jis pabrėžė savo rusėnišką kilmę.

Visgi priešiško unijai ir Juozapato asmeniui vis daugėjo ir 1623 m. lapkričio 12 d. įsiutusi minia įsiveržė į vyskupo rūmus. Unijos priešininkai reikalavo nužudyti arkivyskupą. Vyras trenkė jam lazda, o tada kirviu smogė į galvą. Kankinio kūnas buvo išniekintas ir įmestas į Dvinos upę.

Praėjus 56-eriems metams po kanonizacijos, popiežius Pijus XI savo enciklikoje *Ecclesiam Dei* pabrėžia: „Ši didinga garbė teko Polocko arkivyskupui Juozapatui, Rytų apeigų katalikų vadovui, kurį pelnytai galime vadinti slavų Bažnyčios pasididžiavimu ir ramsčiu; tikrai vargu, ar kuris kitas vyras labiau išgarsino jų vardą ir uoliau rūpinosi jų išganymu negu šis jų gany-

tojas ir apaštalas, ypač tada, kai už šventosios Bažnyčios vienybę praliejo savo kraują. Pajutęs, kad kažin kokios dangiškos paskatos yra akstinamas veikti, jis nusprendė atkurti šventą visos Bažnyčios vienybę; suprato daugiausia pasitarnausiąs, jei visuotinės Bažnyčios vienybėje išsaugos Rytų slavų apeigas ir bazilijonų vienuoliško gyvenimo tvarką.“

Jėzus Mato Evangelijoje teigia: „Nemanykite, jog aš atėjęs nešti žemei ramybės. Aš atėjau nešti ne ramybės, o kalavijo“ (Mt. 10,34). Šventasis Juozapatas buvo uolus vyskupas, siekiantis Bažnyčios vienybės. Jis buvo uolus, tvirtai besilaikantis įsitikinimų, nesustojantis ir nesustabdomas. Nors jo veikla ir provokavo dizunitus, bet tvirtai teigė, jog iš Tiesos išplaukia vienybė – „Tiesa padarys jus laisvus“ (plg. Jn 8,32). ■

Klr. Tomas Liucijanas Jundo

Józef Simmler. Šv. Juozapato kankinystė, 1861

Popiežius Pranciškus – *„neišsemiamą Dievo meilė telaimina visus jo sūnus ir dukteris taikdarius“* – kaip nešti taiką, kur vyrauja nesantaika?

Klr. Robert Gaičas

„Palaiminti taikdariai, nes jie bus vadinami Dievo vaikais“. Mt 5, 9

Ar mūsų dienomis įmanoma būti taikos nešėju pasaulyje, kai aplinkui vyrauja nesantaika, gimdanti karus ir neteisingumą? Ar galima būti taikos nešėju, kai tarp žmonių yra didelė ekonominė nelygybė, noras viešpatauti, nepasitikėjimas, pavydas, puikybė ir egoizmas? Ar galima būti taikos nešėju matant, kaip karuose nekaltai žudomi vaikai, seneliai, motinos? Ar šiandien

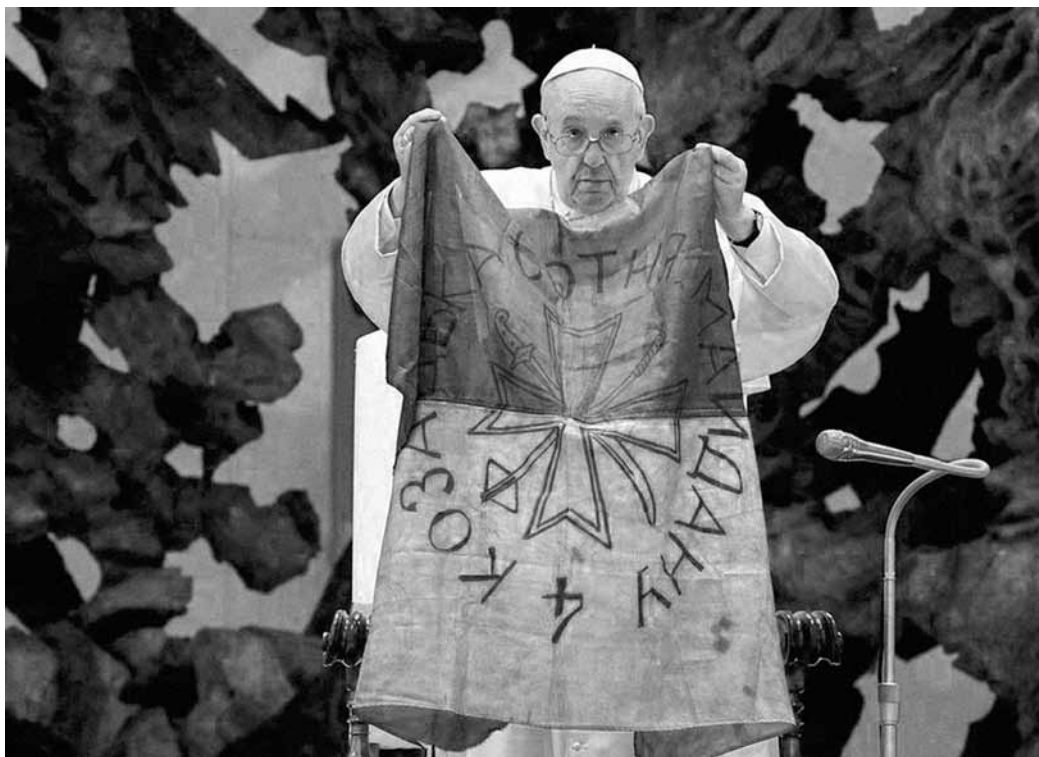
išvis įmanoma būti taikos nešėju?

Taikos klausimas buvo aktualus visais laikais. Taika dažniausiai suvokiama kaip karinių konfliktų, valstybių ar kitų subjektų tarpusavio priešiško nebuvimas arba sąlygos, kurios lemia konfliktų ar priešiško nutraukimą. Tačiau į taikos sąvoką reikia žvelgti kur kas giliau. Anot Pastoracinės konstitucijos *Gaudium et spes*, „taika nėra vien karo nebuvimas, ji nesiriboja tik priešingų jėgų pusiausvyros palaikymu ir nekyla iš jėgos viešpataavimo, bet teisingai ir deramai vadinama „teisumo poveikiu“. Popiežius Jonas XXIII kalbėdamas apie taiką savo encikliką *Pacem in Terris* pradeda tokiais žodžiais: „Taika pasaulyje, kurios taip karštai troško visų laikų žmonės, negali būti sukurta ir įtvirtinta kitaip, kaip tik ištikimai laikantis Dievo nustatytos tvarkos“. Taigi taika nėra vien karo nebuvimas. Taika kyla iš tiesos, kuri yra pats Dievas. Taika kyla iš santykio su Dievu ir Jo nustatytos tvarkos laikymosi. Tačiau žmogus dėl savo sužalotos prigimties yra linkęs į nuodėmę, o nuodėmė visada pavergia žmogų, ir kuo labiau nuodėmė įsišaknija žmogaus širdyje, tuo sunkiau yra išgirsti Dievo balsą, ieškoti tiesos ir laikytis Jo įsakymų, bet tai nereiškia, kad Dievas nustoja mus kalbinti. ▶

Tiesos nešėjai per amžius buvo Dievo žmonės, kurie stengdavosi uoliai vykdyti Jo valią, laikytis Jo įsakymų ir su pasitikėjimu skelbti Dievo Žodį į nuodėmę panirusiai žmonijai. Jau Senajame Testamente galime pastebėti Išrinktosios tautos svyravimus santykiuose su Dievu. Kai Izraelitų gyvenimo sąlygos gerėdavo, kai nebeslėgdavo maisto, karų, ar žemės problemos, jų širdys pamažu toldavo nuo Dievo pasirenkant nuodėmę ir būtent tada prasidėdavo nesantaika, garbinimas kitų dievų bei Dievo sukurtos tvarkos ardyimas. Tačiau net ir tokiose situacijose Dievas nepalikdavo savo tautos. Jis siūsdavo jiems teisius žmones – pranašus, per kuriuos kalbėdamas bandė pakreipti Izraelitus į doros kelią.

Mūsų laikais lygiai taip pat kaip ir Senojo Testamento laikais žmogaus

polinkis į nuodėmę duoda apie save žinoti. Praeitame amžiuje Popiežius Jonas XXIII rašydamas encikliką *Pacem in Terris* kreipėsi į pasaulį, kuris buvo labai netvarkingas. Nors ir XX a. pradžia atnešė daug pažangos įvairiose srityse, tačiau taip pat per šešiasdešimt metų žmonija turėjo patirti du pasaulinius karus, niokojančių totalitarinių sistemų iškilimą, baisias žmonių kančias ir didžiausius Bažnyčios persekiojimus istorijoje. Likus vos dvejiems metams iki *Pacem in terris* pasirodymo, 1961 m., buvo pastatyta „Berlyno siena“, kuri padalijo ir supriešino ne tik dvi to miesto dalis, bet ir du žemiškosios tikrovės supratimo ir kūrimo būdus. Be to, likus šešiesiems mėnesiams iki enciklikos paskelbimo, vos prasidėjus Vatikano II Susirinkimui, pasaulis buvo arti branduolinio karo pradžios dėl Ku-

Popiežius Pranciškus trečiadienio katechezės metu, 2022 04 06

bos raketų krizės. Atrodė, kad kelias, vedantis pasaulį į taiką, teisingumą ir laisvę, buvo užtvertas. Būtent tuo laikotarpiu Popiežius Jonas XXIII, kaip to laiko pranašas, Dievo paragintas rašo savo encikliką *Pacem in terris* – kreipdamasis į viso pasaulio žmones – pasimetusius, sukaustytus baimės ir nežinomybės, pasidavusius nuodėmės vergijai... Jo žodis buvo skirtas kiekvienam žmogui, kad pasaulyje kuo greičiau įsivyrautų taika ir ramybė.

Būti pranašu, t. y. taikos nešėju, visais laikais buvo didžiulis iššūkis, nes pranašas dažniausiai iškyla esant chaosui, susiskaldymui, Dievo tvarkos nebuvimui. Ir tas chaosas nebūtinai apima visą pasaulį. Ta netvarka gali būti šeimoje, bendruomenėje, parapijoje, šalyje ar visame pasaulyje. Ir tokiame chaose skelbti Dievo tiesą, kuri yra priešinga jau įsitvirtinusiai klaidingai įsivaizduojamai žmonių tiesai yra didžiulis iššūkis, kuriame tik Dievas gali padėti.

Tačiau nepriklausomai nuo to, kokioje aplinkoje atsiduriame, kiekvienas gali ir privalo būti taikos nešėju. Taika niekada nepasiekama visam laikui, ją reikia kurti nuolatos. Kiekvienas žmogus, visų pirma, dėl savo nepastovios, sužalotos valios ir nuodėmės privalo nuolat valdyti savo aistras. Tačiau to dar nepakanka. Taika žemėje gali būti pasiekta tik tuomet, kai laiduojama asmenų gerovė ir žmonės, kai žmonės pasitiki vienas kitu, laisvai dalijasi turimais širdies ir proto turtais. Taikai kurti būtinas tvirtas noras gerbti kitus žmones ir tautas bei jų orumą.

*Būti pranašu, t. y.
taikos nešėju,
visais laikais buvo
didžiulis iššūkis*

Popiežius Jonas XXIII minėtoje enciklikoje aiškiai atpažino esmines taikos sąlygas keturiuose aiškiai apibrėžtuose žmogaus dvasios reikalavimuose: tiesoje, teisingume, meilėje ir laisvėje. Jis teigė, kad tiesa bus taikos pagrindas, jei kiekvienas žmogus sąžiningai suvoks, kad jis turi ne tik savo teises, bet ir pareigas kitiems. Teisingumas sukurs taiką, kai kiekvienas žmogus konkrečiai stengsis gerbti kitų teises ir vykdyti savo pareigas jų atžvilgiu. Meilė bus taikos raugas, kai žmonės pajus kitų poreikius

kaip savo ir dalysis su jais tuo, ką turi, pradėdami nuo dvasinių vertybių. Galiausiai laisvė vaisingai palaikys taiką, kai, rinkdamiesi būdus jai pasiekti, vadovausis protu ir drąsiai prisiims atsakomybę už savo veiksmus.

Galima daryti išvadą, kad taikos nešėjai labiausiai reikalingi būtent tada, kai nuodėmė pavergia žmogaus širdį. Ir nesvarbu, ar tai būtų pavienio žmogaus atveju, ar viso pasaulio mastu. Todėl, visų pirma, be galo svarbu pačiam kurti taiką ir ramybę savo širdyje, kuri plaukia iš santykio su Dievu, kad kiekviename žmoguje sugebėtume įžvelgti tą patį Dievo paveikslą. Svarbu nesmerkti nei vieno klystančio neteisiojo, kuris ir padaręs nuodėmę nepraranda savo asmens vertumo, bet stengtis atleisti jiems ir apgaubti juos savo meile, nes tik tie yra vadinami Dievo vaikai, kurie neša taiką į visą pasaulį. ■

„Džiaugtis su besidžiaugiančiais, verkti su verkiančiais“ (Rom 12, 15) — savanorystės patirtis su pabėgėliais

Ar įmanoma kurti ateitį? – klausė popiežius Pranciškus jaunimo per Pasaulio jaunimo dienas. Jis pabrėžė, kad tam reikia drąsos ir noro leisti į kelią, kad sutiktumėte kitą. Klierikai Miroslav Ulevič ir Martynas Kandratavičius paskatinti popiežiaus klausimo pilni drąsos ėjo pas migrantus, nes būtent jiems šiuo metu labiausiai reikėjo pagalbos. Šia patirtimi jie ir noriai dalinasi.

Klr. Miroslav Ulevič:

Kiekvienais metais klierikai turi atlikti metinę savanorystę. Iš gausybės savanorystės pasiūlymų reikia pasirinkti vieną, kurią reikės atlikti per visus akademinis metus. Man dažnai tai sukelia sunkumų, nes, praktiškai, visose veiklose noriu dalyvauti, todėl kiekvienais metais renkuosi vis kitokio pobūdžio savanorystes.

Praėjusių metų įvykiai patys man padiktavo, ką turėčiau pasirinkti. Anksčiau apie emigracijos problemą sužinodavome iš žiniaskalaidos, nes tai tiesiogiai mūsų nelietė. Su įdomumu ir

smalsumu stebėdavome šį reiškinį, kaip Vakarų valstybės tvarkėsi su šia problema, kol galiausiai ir patys netikėtai buvome užklupti didelio pabėgėlių antplūdžio iš kaimyninės šalies. Daug apie tai buvo rašoma žiniasklaidoje ir diskutuojama viešai bei privačiai. Visuomenėje kilo pasipriešinimas ir įtampa, nes nebuvo vieningos nuomonės šiuo klausimu. Todėl savanorystę – dirbti su pabėgėliais – pasirinkau nedvejojdamas. Man svarbu buvo pačiam pamatyti, suprasti ir patirti tai iš vidaus.

Carito dėka pavyko aplankyti pabėgėlius Kenos ir Lavoriškių pasienio užkardose. Jiems buvo nuvežti šiltesni rūbai ir avalynė, nes artėjo žiema. Lavoriškėje buvo laikinai apgyvendintos jaunos moterys iš Irano, iš kurių viena kita mokėjo anglų kalbą. Didelių problemų ar reikalavimų pasienio tarnautojams jos nekėlė. Moterys buvo labai santūrios ir ramios. Vienintelis klausimas, kuris jas domino, kiek ilgai dar jos liks Lietuvoje. Kadangi Lavoriškių pasienio užkardoje teritorija nemaža ir aplink laukai, jos turėjo

galimybę pasivaikščioti, pabūti ramioje gamtoje. Tuo tarpu Kenos pasienio užkardoje apgyvendintos moterys nelabai turėjo tokios galimybės, nes gyveno prie pat geležinkelio, mažoje aptvertoje teritorijoje. Todėl tuo jos buvo labai nepatenkintos. Kenos pasienio užkardoje buvo apgyvendintos moterys iš įvairių Afrikos šalių. Palyginus su iranietėmis didesnioji dalis iš jų laisvai kalbėjo angliškai. Bendraujant su jomis, susidarė įspūdis apie jų gan aukštą išsilavinimo ir išprusimo lygį. Vienos prašė knygų ir sakė, kad nori studijuoti. Kitos skundėsi dėl sveikatos problemų ir negaunamų vaistų. Visos jos (maždaug 15) buvo apgyvendintos viename mažai vėdinamame kambaryje, kuriame jos praleisdavo beveik visą laiką, o dar ir valgydavo jame, tai kambaryje buvo labai tvanku. Pasak pasienio ruožo tarnautojų, jos nuolat kėlė reikalavimus ir rodė savo nepasitenkinimą. Kiek ten tiesos tame ir ar pagrįstai buvo reikalaujama, negaliu įvertinti. Tiek iranietės, tiek afrikietės nelabai norėjo likti Lietuvoje. Jos neslėpė, kad pagrindinis jų tikslas yra Vakarų šalys. O apie sugrįžimą į tėvynę taipogi nenorėjo kalbėti (bent taip man pasirodė). Vis dėlto emigrantės buvo tvarkingos, neagresyvios, besirūpinančios viena kita. Atskirai reikėtų padėkoti pasienio ruožo tarnautojams, kurie pakankamai profesionaliai pasirūpino emigrančių būtiniausiai dalykais. Reikia pripažinti, kad pasienio užkardos teritorija ir pastatai nėra tinkama vieta apgyvendinimui, todėl pareigūnams teko laikinai perleisti kai kurias savo patalpas, kad bent sudarytų minimalias sąlygas gyventi, pavalgyti ir nusiprausti.

Ne tik buvau susitikęs su emigrantais,

bet taip pat teko pervežti įvairiausių humanitarinius daiktus, surinktus iš Žvėryno Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos į socialinės pagalbos ir integracijos centrą „Betanija“ bei iš Carito užsieniečių integracijos programos centro į Pabradės parapijos Švč. Mergelės Marijos, Šeimos Karalienės *Caritą* (kėdes). Deja, bet mano savanorystė truko neilgai, nes sugriežtėjus pandemijos reikalavimams, pagalba pabėgėliams buvo apribota ir galiausiai nutraukta, apsiribojant nuolat dirbanačių savanorių pagalba.

Sunkiausia buvo priimti tai, kad galiausiai nežinai, kaip jiems iš tikrųjų padėti. Žinai, kad tai viskas laikina, nes jiems rūpi visai kitokie dalykai. Liūdna buvo žiūrėti į juos kaip į sukčių ir apgavikų aukas, pažadėjusias jiems įspūdingą, fantastišką vakarietišką gyvenimą. Ne man spręsti apie jų motyvus bei pasiryžimus tokiam drastiškam gyvenimo etapui. Matyt, ne iš gero gyvenimo žmonės ryžtasi tokiems „nuotykiams“. Juk kiekvienas žmogus turi teisę į geresnį ir oresnį gyvenimą. Bet taip pat suprantama, kad visuomenėje egzistuoja tam tikros taisyklės, kurių nevalia laužyti, vien dėl to, kad man norisi gyventi geriau.

Nepaistant trumpos savanorystės, manau, kad ji buvo naudinga, nes galėjau asmeniškai prisiliesti prie šios dramos bei tarnauti tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos. Būti šalia tų, kurie išgyvena įvairiausių sunkumus. Tai yra puiki galimybė mums visiems būti pasiruošusiems ateityje įvairioms, netikėtoms gyvenimo situacijoms ir išmokti į jas tinkamai reaguoti. Tad ši savanorystė – tai gera patirtis ateityje atliekant kunigišką tarnystę ir pastoraciją. ▶

Klr. Martynas Kandratavičius

Prisipažįstu – kartais esu impulsyvoko būdo. Tačiau geroji žinia yra ta, kad kai kurie impulsai atneša naujų spalvų į gyvenimą. Tereikia juos atpažinti.

Vienas tokių impulsų kilo beskaitant T. Radcliffe (buvusio dominikonų ordino magistro) laiškus. Beskaitant mane aplankė mintis, kad „ten, kur Dievas atrodo toliausiai ir kur žmonės gundomi nevirties, ten turi būti kuriama teologija.“ Tikiu, kad teologiją kuria ne žmogus, juolab ne vienas; tikiu, kad teologiją kuria pats Dievas, Šventoji Dvasia, o žmogus leidžiasi Jos įkvepiamas ir tarytum bendradarbiauja su ja.

Buvo paskutinė mano praktikos Šalčininkų bažnyčioje diena. Tai buvo vienas tų kartų, kada pamąsčiau, kad visi žmonės esame broliai, sukurti to paties Tėvo. Ir kad per visą savo atliekamos praktikos laiką nė karto nepagalvojau apie savo brolius pabėgėlius ir jų aplankymą, nors jie visą tą laiką buvo visai šalia. Internetas knibždėjo įvairiausių nuomonių apie pabėgėlius, jų kilmę ir tikslus, su kuriais jie paliko savo šalį ieškoti geresnio gyvenimo kitur. Tad atlikęs mąstymo maldą, persižegnojau, atsisėdau į automobilį ir išvažiavau.

Atvykau į pabėgėlių centrą Poškonyse, bet, žinoma, ten manęs niekas nelaukė. Mačiau tik uniformuotas moteris. Vienos jų paprašiau, kad įleistų pabendrauti su pabėgėliais. Pasirodo, tai nebuvo įprasta praktika, todėl ji susisieki su užkardos vadu, kuris buvo pasirengęs mane priimti. Smulkiai

išklausinėjęs, koku tikslu čia atėjau, nuvedė į palapinę, kurioje gyveno irakiečiai: dauguma jų nemokėjo anglų kalbos, išskyrus keletą, su kuriais mane supažindino.

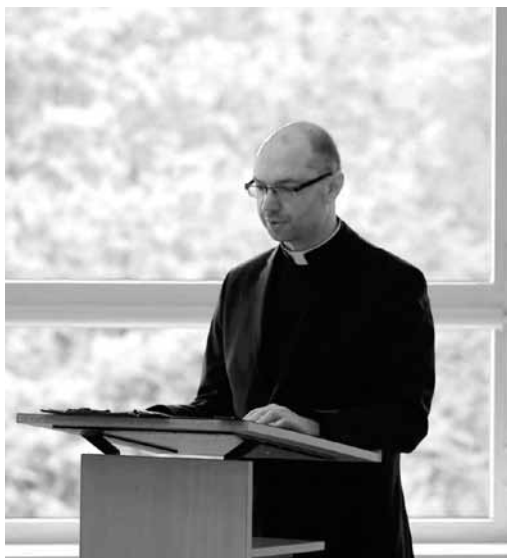
Mane pasitiko jaunuolis, vardu Ali, ir nusivedė į savo palapinę, kur gyveno su savo šeima. Jis pasakojo, kad jo brolis buvo reperis ir kūrė dainų tekstus, kurie jų vyriausybei nepatiko, todėl savo šalyje buvo persekiojami. Į Ali brolių buvo kelis kartus pasikėsinta, todėl jie vis keisdavo gyvenamąją vietą. Kai per televiziją išgirdo, kad Lukašenka paskelbė sumažinsiąs Baltarusijos sienų apsaugą, jie nusipirko bilietus ir išskrido į Minską. Iš ten iki pasienio nusigavo taksi. Likus keliems kilometrams iki sienos, jie susimokėjo ir nuo ten bėgo pėsčiomis. Jau kirtus Lietuvos sieną, jie iš už nugarų išgirdo šunų lojimą ir buvo nuvežti į Poškonis. Tokia jų istorija.

Toliau kalbėjomės apie buitį. Nors jie su savimi neturėjo jokių šiltesnių rūbų ir antklodžių, o miegojo lauko palapinėse, Ali akyse spindėjo viltis. Išvažiudamas galvojau, kas ką labiau praturtino: aš juos, ar jie mane. ■

Poškonų pabėgėlių centre

Viltis arba drąsa priimti ir dovanoti gyvenimą

Kun. Vladimiras Solovej

Viltis, panašiai kaip pati mūsų egzistencija, yra pamatinis žmogaus išgyvenimas ir dėl to jos apmąstymas reikalauja nemenkų pastangų. Tačiau kad ir kokių pastangų tai bereikalautų, vilties tema yra nepaprastai svarbi, visų pirma, dėl to, jog lemia žmogaus „būti ar nebūti“. Žmogus be vilties yra artimas dvasiniai mirčiai.

Į viltį galima pažvelgti dvejopai: fundamentaliu jos lygmeniu ir kasdieniu. Fundamentalus lygmuo – tai tiesiog mūsų patiriamas gyvenimas. Negalima gyventi neturint elementarios vilties, kad ateitis nebus man priešiška ir kad tekantis laikas slepia savyje teigiamas galimybes (kažkokį pažadėtą „gėrį“), dėl kurių verta gyventi. Labai panašiai

gyvenimą patiria vaikai, nes jie nesitiki iš ateities nieko bloga. Tačiau atrodo, kad pirmiausiai viltį mes patiriame kasdienybėje. Viltis įžengia į mūsų gyvenimą per lūkesčius. Banaliai tariant, mes viliamės, kad mūsų lūkesčiai išsipildys. Seminaristas viliasi ir laukia, kada taps kunigu. Ligonis geria vaistus laukdamas sveikatos pagerėjimo. Tokia viltis mus atveria vertybėms, o pamatine vertybe yra pats žmogus, kadangi be žmogaus nebūtų jokių vertybių. Tačiau mūsų vertybių lūkesčiai ne tik neperteikia tiesos apie viltį, bet, kaip tai netrukus pamatysime, kartais netgi ją slepia. Todėl jau mūsų svarstymų pradžioje reikia skirti lūkesčius ir viltį.

Kaip tai keistai benuskambėtų, viltį mums padeda atskleisti blogis. Tikroji viltis įžengia ten, kur atsiranda blogis, kuris pakerta ne tik mūsų lūkesčių sparnus, bet ir mums patiems kaip kažko laukiantiems. Mūsų gyvenimas yra įpintas į galimybių pasaulį, kuriame mes galime rinktis, o ten, kur galime rinktis, neišvengiamai stojame ties gėrio ir blogio pasirinkimu, kitaip tariant, esame išbandomi, ar išties mūsų vertybių pasirinkimai galiausiai tarnauja tai fundamentaliai vertybei, kuria yra žmogus-asmuo – aš pats ir kitas. Žmogus nuolat kovoja už vertybes ar net su vertybėmis vardan jų hierarchijos. Ši gyvenimo kova, anot stoikų, yra vienas didelis išmėginimas. ▶

Kiekviename išmėginime turime išlaisvinimo troškimą. Mes grumiamės siekdami pergalingai pereiti per išbandymą ir turime viltį, kad mums pasiseks. Vilties prasmė slypi išlaisvinime iš blogio pačia plačiausia prasme. Išlaisvinimas – tai perėjimas per išmėginimą. Jei esame išbandomi kažkokioje konkrečioje situacijoje, tuomet viltis įgauna lūkesčio formą: išlaikyti egzaminą, pasveikti ir pan. Tačiau lūkestis gali būti ir nepatenkintas: studentas dešimt kartų išlaikęs egzaminą, vienuoliktą kartą gali jo ir neišlaikyti. Šia prasme liaudies išmintis byloja, kad viltis yra kvailių motina. Gali atsitikti ir taip, kad net tuomet, kai lūkesčiai bus patenkinti ir trokštamos vertybės bus pasiektos, staiga paaiškės, kad jos negali užpildyti neapibrėžtos tuštumos nuojautos. Ši tuštuma nors ir nėra blogis, tačiau verčia suabejoti aksiologine trokštamų vertybių prasme, kadangi joks lūkestis negali tos tuštumos užpildyti. Kitais žodžiais tariant, viltis įsmunka į properšą tarp baigtinių vertybių lūkesčių ir, turinio prasme, neapibrėžtos pilnatvės troškimo. Tokiu būdu atsiliepia ypatingas aksiologinis alkis, nurodantis į viltį, tačiau tik tokiu laipsniu, koku mes jai atsiveriame. Galbūt aiškiau tai galėtume pamatyti pažvelgę į du gundymus, su kuriais neišvengiamai susiduriame gyvenimo išbandymuose.

Pirmasis – tai yra desperacija. Nesileidžiant į ilgus išvedžiojimus, visi mūsų žemiški lūkesčiai galiausiai mus atveda prie kapo duobės arba prie urnos su pelenais. Tai yra beviltiškos padėties patirtis. Tol kol šis tekstas yra rašomas

*Kiekviename
išmėginime turime
išlaisvinimo
troškimą*

arba skaitomas – beviltiška padėtis yra tik teorinių analizių problema, tačiau padėtis radikaliai keičiasi, kada gydytojas man asmeniškai pasako savo verdiktą ir apibrėžia likusio laiko žirkles. Tuomet tokia situacija tampa slėpinium, į kurį viltis kviečia įžengti ir atsiverti galimybei jį peržengti. Peržengti reiškia transcenduoti. Šios transcendencijos tikslas yra galutinis išgelbėjimas arba religinėje kalboje – išganymas, kurio neįmanoma nei įsivaizduoti, nei pamąstyti, o kadangi jis yra turinio prasme neapibrėžtas, tai nėra vienas iš mūsų lūkesčių. Trumpai tariant, desperacijos pagundos priežastis yra mūsų nepagydomas trapumas ir baigtinumas, kurio galutinė išraiška yra mirtis arba savižudybė.

Todėl viltis – tiek kiek mes jai atsiveriame – verčia mus peržengti lūkesčių baigtinumą ir transcenduoti „Gėrio“ ir „Būties“ link. Viltis piešia prisikėlimo horizontą. Tačiau ar visuomet mes norime peržengti savo žemiškų lūkesčių horizontą? Štai kur klausimas.

Yra dar ir kita – beviltiškumo pagunda, įgaunanti sąmoningo minimalizmo formą. Tai yra užsisklendimas laikinuose lūkesčiuose pagal *carpe diem* formulę. Nors ir yra tiesa, kad esame „būtimis mirčiai“, tačiau taip pat yra tiesa, kaip teigia Levinas, „kol dar gyvename, turime laiko“. Ir šį laiką galime išnaudoti ieškodami tokių vertybių, kuriuos pakels eschatologinį išbandymą. Beviltiškas vis naujų lūkesčių realizavimo troškimas paradoksaliai susitinka su pilnu vilties gyvenimu nors ir neužsimerkiančiu iliuzoriniam vertybių tvarumui, tačiau atveriančiu tai pro-

peršai, pro kurią spindi amžinybės *Kairos*. Beviltiškumas yra aklumas gelmei, kuri gali duoti gyvenimo peržengiančio mirties slenksį pažadą. Užsisklendimas *Chronos* laikinume yra kita desperacijos pagundos pusė. Tai nėra desperacija, bet minimalizmas ir abejingumas, siekiantis užslopinti žmoguje Gėrio, kaip tikros pergalės prieš kančią ir mirtį, troškimą. Minimalizmas neperžengia materialaus pasaulio nuotykių lūkesčių imanencijos.

Desperacijos pagunda atveria prieš mus pasirinkimo galimybę, būtent dėl to ji yra pagunda. Tiesa, desperacija kaip emocija mus užklumpa nepasibeldus į duris, tačiau ši būklė mobilizuoja mūsų laisvę prieš mus alternatyvą: arba desperacija ir neviltis, arba išėjimas į viltį. O tai reikštų vertybių pervertinimą, mat reikia išeiti iš to, ką maniau esant tikra ir neperžengiama – pvz. „svarbiausia būti sveikam“. Modelinė tokio pasirinkimo situacija yra tuomet, kai kraštutinio teroro akivaizdoje atsisakau melo, o labiausiai – kai dovanoju savo gyvenimą už kitą. Tokiose situacijose sąmoningai ar ne žmogus atsiremia į kažką, kam jau negresia joks pavojus. Dėl to yra būtina pasirinkti tarp minimalizmo, t.y. baigtinių laikinų lūkesčių, ir maksimalizmo – pasitikėjimo metafiziniu troškimu. Tačiau tam, kad žmogus galėtų pasitikėti šiuo troškimu, vien laisvės nepakanka. Laisvė privalo turėti *realią* vilties perspektyvą. Viltis čia ateina tarsi iš išorės, kadangi laisvė, kuri pati mėgina save išgelbėti, neišvengiamai susiduria su savo ribomis.

Viltis atveria absoliučiam Gėriui, kuris kelia reikalavimus, bet kartu žada galutinį išgelbėjimą. Tokia viltis neišvengiamai keičia žmogų tokiu

mastu, koku jis ją laisvai pasirenka. Vilties žmogus gyvena savo laikinąją dabartį taip, tarsi ji nebūtų galutinė, bet priešpaskutinė. Viltis laukia išsipildymo. Visgi vilties pasirinkimas nėra vienkartinis įvykis. Tai yra procesas, reikalaujantis kantrybės ir augimo. Viltis orientuoja laikiną gyvenimą į tai, kas yra už laiko ribų. J. Tichner pastebi, kad yra gilus ryšys tarp kelio ir vilties. Kada žmogus turi viltį, atsiranda kelias. Kada žmogus praranda viltį, tuomet žemė po kojomis virsta kapu. Viltis skatina augti ir ją puoselėti motyvuodama išsipildymo siekiu.

Tačiau ką tai reiškia? Ar viltį galima išsiugdyti? Ar tai yra pelagianizmo triumfas, reiškiantis, kad išganymą galima pasiekti savo pačių moralinėmis pastangomis, o ne malonės dėka? O kas yra malonė? Galima būtų teigti, kad tai yra kažkokia išganymo forma, kuri nekyla iš mūsų. Paradoksaliai viltis yra stipri savo negalia, savo nuolankumu, romumu. Pati iš savęs viltis nieko negali, tai nėra valios organas. ►

Viltis nėra akivaizdi, ją galima lengvai atmesti, įkristi į nevirtį ir netgi sąmoningai jos nenorėti, kadangi ji yra iššūkis bet kokiai „valios galiai“, kuri viską siekia gauti pati. Nepaisant to, ir tai yra paradoksas, viltyje slypi atvirumas nesavanaudiškai žmogaus ir Dievo pagalbai. Viltis yra kreditas kito laisvei tokiu laipsniu, koku ta laisvė yra gera valia. Dėl to viltis savo esmėje yra intersubjektyvi. Viltis siekia išsipildymo, kuris nėra įmanomas be svetimo nesavanaudiško gerumo, be kito pagalbos. Taip yra todėl, kad mes esame santykio būtybėmis ir esame baigtinėmis būtybėmis. Būti santykyje reiškia būti atsakingu už kitą, būti dėl kito. Vilties gelmėje slypi sunkiai įsivaizduojamas nesavanaudiškos aukos už kitą paradoksas. Viltis atveria išgelbėjimui ateinančiam iš kito ir Kito: „malonė“ gali ateiti tik per kito žmogaus rankas.

K. Michalski pastebi, kad yra gilus ryšys tarp mirties išgyvenimo ir meilės. Kaip mirtis taip ir meilė yra išėjimas iš savęs link to, kas yra nepramatomą, link „kito“. Tačiau šis ryšys, kalbant Kanto kalba, nėra „analitinis“, bet „sintetinis“.

Ne kiekviena mirtis yra išgyvenama kaip išėjimas pas kitą, pas „Absoliutų Tu“; ne kiekviena meilė yra absoliučiu savęs išsižadėjimu vardan kito. Taip yra tik tuomet, kai meilė ir mirtis yra savęs dovanojimas.

Ryšys su mylimais asmenimis peržengiantis mirties slenkstį yra viena iš taikliausių religinių intucijų. Krikščionybė šiuo ryšiu apėmė visus žmones, o per Kristaus prisikėlimą „laiduoja tai, ko viliamės, įrodo tikrovę, kurios nematome“ (Žyd 11, 1). Viltis yra įmanoma tik esant kažkokiam pažadui, kuris gali būti įgyvendintas. Savo ruožtu pažadas turi būti kažkaip paskelbtas pačia plačiausia to žodžio prasme – veiksmis ar liudijimu. Pažado esmę sudaro ne kažkokia nepibrėžta ateitis, bet tikrumas būti besąlygiškai priimtam ir būti vertu galutinio išgelbėjimo. Paul Tillich rašė, kad tam reikia drąsos būti priimtu; mat galima tokio priėmimo nenorėti ar jį atmesti, kadangi atvirumas kitam savo paties silpnume reikalauja savo autonomijos ribų pripažinimo ir nuolankumo. Priėmimas ir pažadas pildosi išlaisvinimo iš blogio ir pagalbos iš Kito galimybės perspektyvoje. Išlaisvinimas iš apsunkinančio realia atsakomybe blogio naštos fatalizmo patalpina viltį į istoriją peržengiančią perspektyvą. Tokia viltis nėra kvailių motina. Ji neša savyje nepailstamą Gėrio troškimą, kuris, jei tik jam leisime, gali nugalėti mumyse ir kituose netgi nuožmiausių pasimetimą ir desperaciją. Viltis atveria „paskutinės minutės“ teologiją, visada galimo atsivertimo ir skirtingai nuo to, kas pamatuojama ir apskaičiuojama, begalinio Gėrio perspektyvą. ■

Kun. Vladimiras Solovej

*ŠV. PRANCIŠKAUS
TAIKOS MALDA*

*Viešpatie, padaryk mane
savosios ramybės pasiuntiniu
ir leisk man nešti meilę,
kur siaučia neapykanta;
santaiką, kur vyrauja barniai;
vienybę, kur yra skilimas;
tikėjimą, kur kankina abejonės;
tiesą, kur viešpatauja klaida;
viltį, kur braunasi nusiminimas;
džiaugsmą, kur slegia liūdesys;
šviesą, kur užgulusios tamsybės.*

*Mokytojau, padaryk, kad aš trokščiau
kitus paguosti, o ne pats būti guodžiamas;
kitus suprasti, o ne pats būti suprustas;
kitus mylėti, o ne pats būti mylimas,
nes kas duoda – gauna,
kas atleidžia, tam atleidžiama,
kas miršta, tas gimsta amžinai gyventi.*

Redaktorius Klr. Tomas Liucijanas Jundo
Bendradarbiai Klr. Martynas Kandratavičius
Klr. Ignas Šopaga
Klr. Mantas Skaivydas
Angelė Jundo
Dizainerė Lina Bastienė
Spausdino UAB „Infosiūlas“, Vilnius

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija
Kalvarijų g. 325, LT-08420 Vilnius
tel. (8-5) 2 70 1602

www.seminarija.lt
www.facebook.com/Vilniausseminarija
www.instagram.com/sv_juozapo_seminarija

I viršelyje: Seminarijos kopyčia

IV viršelyje: Valentino Vago. Švč. Mergelės Marijos freska seminarijos kopyčioje

www.seminarija.lt
www.facebook.com/Vilniausseminarija
www.instagram.com/sv_juozapo_seminarija

